

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3250/2015. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.305/2014/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az ügyvéd által képviselt gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Gfv.VII.30.305/2014/6. számú ítélete alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint a XXV. cikk (1) bekezdésével. Az indítványozó „az alkotmányjogi panasszal érintett határozatokként” jelölte meg a Nyíregyházi Törvényszék 13.G.15-12-040153/25. számú és a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.188/2014/6. számú ítéleteit.
- [2] 2. A Kúria támadott ítélete által is megállapítottan az egyedi ügy előzményeihez szorosan hozzátartozik, hogy az indítványozó 2004. december 13-án tagja lett egy 2003. április 30-án létrejött termelői csoportnak, amelynek célja a tagjai által egyénileg, vagy csoportosan előállított tej átvétele, közös ipari feldolgozással történő értékesítése, a tej termelési folyamatának elősegítése, a termeléshez szükséges anyagok beszerzése, valamint a tevékenységhez kapcsolódó piaci munka végzése, a minősített, elismert és ellenőrzött minőségű tejnek a társaság tagjaitól történő beszerzése és értékesítése volt.
- [3] A társasági szerződés szerint a tag köteles az általa előállított tej teljes mennyiségét a társaságnak eladni, a társaság pedig köteles azt megvásárolni. A tag és a társaság a tag által előállított tej értékesítésére évente termékértékesítési szerződést kötött. A társasági szerződés értelmében abban az esetben, ha a tag

- az értékesítési kötelezettségének neki felróható módon nem tesz eleget, úgy a le nem adott tej átvételi ára 30%-ának megfelelő kötbért köteles fizetni a tag.
- [4] Az indítványozó utoljára 2010. áprilisában kötött termékértékesítési szerződést a társasággal a 2010. április 1-jétől 2011. március 31-ig terjedő időszakra. A 2011–2012. kvótaévre nem jött létre közöttük ilyen szerződés, mert az indítványozó a társaság által ajánlott árat és a fizetési feltételeket hátrányosnak ítélte, és azt ilyen feltételekkel nem volt hajlandó megkötni.
- [5] Az indítványozó a 2011. februárjában és márciusában leszállított tej ellenértékének és annak késedelmi kamatai megfizetése iránt pert indított a társasággal szemben a Székesfehérvári Törvényszék előtt. A perben a társaság beszámítási kifogást és viszontkeresetet is előterjesztett kötbérvisszatérítés jogcímén. A Kúria osztotta az első és másodfokon eljáró bíróságok azon jogi álláspontját, miszerint az indítványozónak a termelői csoportokról szóló 81/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: R.) és a társasági szerződés alapján szerződéskötési kötelezettsége állt fenn a 2011–2012. kvótaévre. Ennek felróható nemteljesítése miatt az indítványozót az eljáró bíróságok álláspontja szerint kötbér megfizetése terhelte a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény, az FVM rendelet és a Ptk. 246. §-a szerint. A Kúria egyetértett az Ítélet tábla döntésével abban is, hogy az indítványozó megalapozatlanul hivatkozott a kötbérvisszatérítés semmisségére, és hogy a perbeli tényállás mellett nem volt indoka a kötbér mérséklésének.
- [6] Az előzményi per lezárultát követően a társaság nyújtott be keresetet az indítványozóval szemben, amely eljárás eredményként született kúriai döntés képezi jelen alkotmányjogi panasz tárgyát. A keresetlevélben kérte a Nyíregyházi Törvényszéktől az indítványozó kötelezését a 2011. december 1-jétől 2012. március 31-ig esedékes kötbér jogcímén 42 866 972 Ft és járulékai megfizetésére. A Törvényszék a kereseti kérelemnek helyt adott és ezt a döntést a Debreceni Ítélet tábla helyben hagyta. A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között felülvizsgálta és azt az abban hivatkozott indokok alapján az alábbiak szerint nem találta jogszabálysértőnek.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme maga is elismeri, hogy ítelt dolognak minősül a vele szemben érvényesített kötbérvisszatérítés jogalapja. Felülvizsgálati kérelmében – ennek ellenére – a korábbi eljárásban hivatkozott, a Székesfehérvári Törvényszék által meghozott jogerős ítéletet elemezte és annak jogszabályba ütköző mivoltát állította.
- [8] A Kúria rámutatott, hogy a perben eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy az ugyanazon tényalaphoz tartozó, ugyanolyan jog iránt, ugyanazon felekre vonatkozóan meghozott és jogerőre emelkedett ítéletben foglaltak kötötték őket. A perben előterjesztett kereset lényegében a jogerős ítélettel

megállapított jogalapra hivatkozással, a korábbi perben az indítványozóval szemben még nem érvényesített négy hónapra eső további kötbér megfizetése iránti igény, amelynek már csak az összecszerúsége vizsgálható. Az indítványozó által a jogalap fennállásának vitatására felhozott anyagi jogszabálysértések így a felülvizsgálati eljárásban sem voltak elbírálhatók.

- [9] A Kúria az összecszerúség megállapítása során sem észlelt sem anyagi jogi, sem eljárásjogi jogszabálysértést.
- [10] 3. Az indítványozó indítvány-kiegészítésében, lényegében új indítványként ezen kúriai ítélet ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybírósághoz. Véleménye szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével és a XXV. cikk (1) bekezdésével; mindezekre tekintettel kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A panaszindítvány főtitkári hiánypótlási felhívást követő kiegészítésében a panaszos a következőkre hivatkozott.
- [11] 3.1. Az alapbeadványában és annak kiegészítésében is megjelölte az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogának a sérelmét, de a rendelkezés idézésén túlmenően semmiféle indokolást, érvelést nem tartalmaz a panasz az alaptörvényi szabály és vélt sérelme közötti összefüggésre.
- [12] 3.2. Ugyanígy, a beadvány kiegészítése megjelöli az Alaptörvény XXV. cikkének a megsértését is, idézi az Alaptörvény megsérteni vélt szabályát, anélkül azonban, hogy megindokolná állított sérelme és a rendelkezés közti összefüggést.
- [13] 3.3. Az indítványozó a tulajdonhoz való jogának sérelme körében ismerteti és értelmezi a társasági szerződést, vitatja a Kúria kötbérrel, a felróhatósággal és a szerződéskötési kötelezettségével kapcsolatos megállapításait és döntését.
- [14] Az indítványozó szerint a Kúria döntése azért sérti a tulajdonhoz való jogát, mert a mezőgazdasági termékértékesítési „blanketta” szerződés bevezető rendelkezések 4. bekezdése szerint „a termelő a tulajdonát képező tejkvóta feletti rendelkezési jogot jelen megállapodás alapján a tej értékesítése céljából a Felvásárló részére biztosítja [...]”, azaz a szerződés megkötésekor ruházta át a tejkvóta feletti rendelkezési jogot. Álláspontja szerint a szerződés ugyanakkor nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy köteles a tag szerződéssel, vagy szerződéskötés nélkül átruházni a tejkvóta feletti rendelkezési jogot. Mivel a felek a szerződés lényegesebb elemeiben nem tudtak megállapodni, így a felek

között nem jött létre szerződés, ezáltal az indítványozó nem ruházta át a tejkvóta feletti rendelkezési jogot a társaságra.

- [15] A kötbér körében előadja az indítványozó, hogy a Kúria ítéletének eredménye az lett, hogy csak azért, mert a számára a több évi – rendkívül hátrányos – termékértékesítési szerződés megkötését követően a perbeli kvóta évre nem kötött szerződést, így több, mint 125 millió forint kötbér, illeték, perköltség és kamat megfizetésére kötelezte a bíróság úgy, hogy a társaságnak egyetlen forint vagyoni kárt nem okozott az indítványozó azzal, hogy a perbeli szerződést nem kötötte meg. A kötbér kárátalány, kár viszont nem keletkezett, így annak megállapítására jogellenesen került sor. A kúriai döntéssel okozott jogsértés véleménye szerint abban áll, hogy a Kúria elfogadta az alsó fokú bíróságok azon álláspontját, hogy a társasági szerződés szerint a tag köteles az általa előállított tej teljes mennyiségét a társaságnak eladni, a társaság pedig köteles azt megvásárolni. Álláspontja szerint elfogadhatatlan az a hivatkozás, hogy a korábbi perben hozott jogerős ítélet szerint a kötbér mértéke csökkentésének jogszabályi feltételei nem álltak fenn, a kötbér mértéke nem volt túlzott és kikötése nem ütközött jó erkölcsbe.
- [16] Összességében az indítványozó megállapítja, hogy a Kúria döntése az Alaptörvény hivatkozott cikkeivel ellentétes akkor, amikor a 2011–2012-es kvóta-évre kimondta a szerződéskötési kötelezettséget, holott a korábbi Alkotmány és az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek figyelembevételével megállapítható, hogy szerződéskötési kötelezettséget csak külön jogszabály állapíthat meg. Ilyen jogszabály pedig a perbeli esetben nem létezik. A Kúria az R.-t tévesen értelmezi a panaszos álláspontja szerint, ugyanis az nem szerződéskötési kötelezettséget ír elő, hanem az elismerés feltételei között állapítja meg azt, hogy olyan szervezet ismerhető el termelői csoportként, amelynek létesítő okirata tartalmazza a tagok kötelezettségvállalását arra, hogy az értékesítésre a társasággal szerződést kötnek. Az indítványozó szerint ez sem a vonatkozó rendelet, sem az érvényes társasági szerződés szerint nem keletkezett bármilyen feltételekkel való szerződéskötési kötelezettséget, ennek hiányában pedig kötbér megállapítása sem indokolt – zárja indokolását az indítványozó.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróságnak mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz alkalmas-e érdemi elbírálásra, azaz megfelel-e a befogadási feltételeknek. Ennek alapján a következő megállapításokra jutott. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó

jogosultságát megalapozza. [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog állított sérelmének a lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvénynek az indítványozó véleménye szerinti megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány a három megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés közül egy esetében, a XIII. cikk vonatkozásában tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, hogy az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § b) pont]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pont].

- [18] Nem fogadható be azonban a panasz, ha az Abtv. 29. §-a alapján nem veti fel annak lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó. Jelen esetben megállapítható, hogy az indítványozó alkotmányos sérelme alapjául lényegében azt jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok nem az ő számára kedvező döntéseket hoztak, nem őt nyilvánították pernyertesnek az általa kezdeményezett, majd az ellene indított jogvitában. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényre juttatja azt az álláspontot, hogy „[a] bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz [...] nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]”. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]} Ebből kifolyólag az Alkotmánybíróság nem foglalkozhat érdemben önmagában azzal, hogy az eljáró bíróságok hogyan értelmezték és alkalmazták az általuk és az indítványozó által hivatkozott jogforrásokat. {Vö. 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [17]} Ez csak akkor tartozna az Alkotmánybíróság hatáskörébe, ha a kérdéses jogalkalmazás-jogértelmezés az Alaptörvényt sértené, erre vonatkozólag azonban az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő, jöllehet az Abtv. 52. § (4) bekezdése egyértelműen előírja,

hogy az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. A bírói döntéshez vezető megfelelő jogi érvek kiválasztása és alkalmazása a rendes bíróságok feladata, abba az Alkotmánybíróáságnak megfelelően indokolt alkotmányjogi relevancia híján nincs beeszlása.

- [19] A fentieket összegezve az indítványozó valójában nem a bíróságok sérelmezett ítéleteinek alkotmányossági vizsgálatát kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, a tények és a bizonyítékok értékelése, valamint az abból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot az Alkotmánybíróáság változtassa meg. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróáságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítékezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. {3315/2014. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés; Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [20] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, továbbá ezek alátámasztására egyáltalán nem, vagy alkotmányjogilag nem releváns érvelést, indokolást tartalmaz az alkotmányjogi panasz, az Alkotmánybíróáság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdése alapján, az Ügyrend 30. § (2) bekezdése a) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2015. december 1.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróásági ügyszám: IV/1945/2015.

